

Dr LAZAR MIRKOVIĆ — »Mozaici u crkvi San Vitale u Raveni« (53—81). Ovaj jedinstveni spomenik ranoga kršćanstva prikazuje euharistijsku zrtvu koja se vrši na prijestolju-oltaru pod mozaicima. Inspirator je morao potjecati s Istoka, iz Sirije, jer je dao oslikati — kako autor utvrđuje tekstovima — glavne momente iz sirske liturgije (kakvu nalazimo u VIII knjizi Apost. konstitucija) i jeruzalemske, Jakovljeve liturgije.

U dijelu Prikazi i beleške (83—88) B. Kovačević osvrće se na E. Carničev prijevod Evanđelja po Marku; C. Drašković recenzira prvi broj obnovljene Bogoslovske smotre (XXXIII/1, Zagreb 1963) i zbornik *Mysterium Kirche* (Herausg. von Ferdinand Holböck u. Thomas Sartory OSB, Otto Müller Verlag Salzburg 1962, Bd. I—II), a D. D. zbornik *Le millénaire du Mont Athos 963 — 1963. Études et mélanges I. Éd. de Chevotgne* 1963.

Napomenut ću ovdje da je Ljubomir Nikić u Bogoslovlju, V (XX), Beograd 1961, sv. 1—2, str. 127—146, objavio Bibliografski pregled radova štampanih u tom časopisu do uključivo godine 1960. u 363+95 biblio. jedinica.

Josip Turčinović

PAULUS BUTORAC: *In laudibus Virginis*, Rim, 1964., »Alma Roma« editrice., str. 9—103. Na latinskom jeziku.

Sedam, recimo, običnih zavija. A koliko na njima dubokih teoloških varijacija! Majka milosrdna srca — Ogledalo bez ljage — Prečisto Srce — Majka bolova — Sjajna zvijezda — Majka providnosti — Majka milosti. Jest, nije to ona suha teologija, to je precizno, aforistički izražena teološka misao i zaodjevena u ruho duboke mističke topline, one koja »gustat divina«.

Čitalac ne može a da ne poleti mišlju do klasičnih mističnih pisaca prošlosti. Do onih što su pisali iz punine kontemplacije. Kada je teologija okupljala duše i srca kao »veritas affectiva beatificans«. To su intimni razgovori duše s Bogom, susreti bijednog čovječjeg srca s Velikim Srcem. Ovdje su to susreti s Marijnim Srcem, a preko njega do Božanskog Srca. Pokrenuta je sva ljestvica osjećaja: divljenje, zadovoljština, prošnja, kajanje, zanos. Pokrenuta je sva priroda: od mravi, travice, preko ptica do oblaka. Tako promatra prirodu kršćanska duša, mistična duša.

Teško je izraziti vrijednost ove knjige. Ona je određena da postane doživljajem svake duše, koja je sposobna misliti i osjećati unutarnje vibracije kršćanske duše. Neobična hrana za mentalitet današnjice. Neobična, ali vrlo sočna hrana, ugodan napitak. Toplo srce piščevo iznalazi nazive koji pridiru do srca čitaoca, a to su »agna mitis«, »ignita caritatis regina« itd. U sočnim teološkim aforizmima odjekuje klasična teologija. Osluškuješ Svete Oce, susrećaš Tomu, zanosi te jednostavnost Poverella iz Asiza; prepoznaješ glasove velikih mistika...

Možda netko ne vjeruje? Jedan mu je još savjet: »uzmi i čitaj«. Razumije se: ako ti je draga fluidnost i precizna izražajna snaga latinskog jezika. K tome još: ako ti nije tuđa teologija niti pobožnost prema Blaženoj Djevici. Vjerujem da molitva na str. 25. i 99. nijednog čitaoca neće ostaviti indiferentnim.

N. K.

BOŽJA RIJEČ ZAJEDNICI, Zbornik liturgijskog tečaja II, Zagreb 1963, str. 196.

Koje svećeničko srce da ne razveseli ova knjiga! To je pokazao i neočekivano velik broj učesnika na tom homiletsko-liturgijskom tečaju. Eto, i kod nas se počelo na široj osnovi raspravljati jedno važno pitanje suvremene pastoracije, naše propovijedanje. Ne možemo reći da su u prošlim vijekovima propovjednici bili u svemu savršeni, ali njihova nesavršenost nije toliko izbijala kao u naše doba, koje nam je svojom velikom erudicijom u ljepom književnom ruhu dočarao o. Skvorc. Danas se govori o pravoj krizi propovjedništva. O tom je prof. Gračanin održao uvodni referat. Značajna je pojava da su i sami propovjednici nezadovoljni sa svojim propovijedanjem, kako nam to lijepo crta don Zanić. Oni rado pretresaju međusobna iskustva i traže suvremene uzore.

No pitanje suvremenog propovijedanja ne može se rješavati sa subjektivnog stajališta. Treba ići na izvore Objave. U tom svjetlu rodila se kerigmatika koju je prikazao Msgr Pogačnik, a o. Brajčić je ocrtao kerigmatički vid dogmatike. S tim u vezi se pojavila i potreba liturgijskog propovijedanja o kojem govori o. Kirigin. Liturgijsko propovijedanje, možemo reći, nalazi svoju puninu u mistagoškim propovijedima koje je prikazao Msgr Pichler. Dr Kuničić želi dati pravo mjesto moralnim temama u suvremenom propovijedanju.

Pored prikaza suvremenih propovjedničkih strujanja svi navedeni govornici daju mnogo vrijednih naputaka za uspješno moderno propovijedanje. Možda je to najbolje sazeo prof. Gračanin u naslovima svojih odlomaka: propovjednikova ličnost, Posvemašnje poznavanje srčine, Poštivanje i ljubav prema slušateljstvu, Neodoljiva riječ! Svakako najviše se ističe osobna svetost propovjednika. Dr Kuničić citira sv. Tomu: »Nullus debet assumere praedicationis officium nisi prius fuerit in virtute perfectus«. No je li u tom ipak pravi izlaz iz krize? Zanimljivo je da se jasno luči govorničtvo od propovjedništva. To znači da propovjedništvo imade u sebi nešto specifičnoga što se ne daje ničim nadomjestiti. Tim se pitanjem pozabavio o. Sagi-Bunić.

Dr Sagi ističe da je prije svega najvažnije izgraditi teologiju propovijedanja i propovijedi. Svi prijedlozi za poboljšanje modernog propovijedanja ne mogu donijeti pravi plod, ako se ne upozna intima, nuntarna narav samog propovijedanja. O. Sagi kaže: »Da